

บทที่ ๒

แนวคิดและหลักการที่เกี่ยวกับการบริหารงานของฝ่ายปกครอง

การบริหารการศึกษาจะให้เกิดผลดีนั้นย่อมขึ้นอยู่กับการบริหารงานให้เข้มไปตามแผนหรือนโยบาย ตลอดจนผู้ที่ร่วมงานมีความเข้าใจในลักษณะของงานหรือปรัชญาของการศึกษานั้นเพียงใด รวมทั้งการร่วมปรึกษาหารือระหว่างผู้ร่วมงานและผู้บริหาร โดยให้ความคิดความร่วมมือที่จะให้การบริหารงานได้เป็นไปอย่างราบรื่น

อย่างไรก็ตามในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเข้าใจวัตถุประสงค์ของการมัธยมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารโรงเรียน

ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๒๐ ได้ระบุไว้ในหมวด ๓ ข้อ ๓๒ ว่า "การศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาหลังระดับประถมศึกษา มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจและความถนัด เพื่อให้แต่ละบุคคลเข้าใจและรู้จักเลือกอาชีพที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม การศึกษาระดับนี้แบ่งออกเป็น ๒ ตอน คือ มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายใช้เวลาเรียนตอนละประมาณ ๓ ปี ในตอนต้นเพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนกลุ่มวิชาการและกลุ่มวิชาชีพตามความถนัดและความสนใจอย่างกว้างขวาง ในมัธยมศึกษาตอนปลายพึงให้ผู้เรียนได้เน้นการเรียนกลุ่มวิชาที่ผู้เรียนจะฝึกเป็นอาชีพต่อไป"

ความมุ่งหมายของการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา

การศึกษาในระดับมัศึกษามีอิทธิพลต่อการวางแนวชีวิตของนักเรียนที่กำลังเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า ดังนั้นการศึกษาของนักเรียนในระดับนี้ย่อมขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมาย

*วิญญู สาธร, หลักการศึกษ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุภา, ๒๕๒๑), หน้า

ของการศึกษา เพราะว่าความมุ่งหมายของการศึกษานั้นนับว่าเป็นแม่บทที่สำคัญที่จะช่วยอธิบาย และยืนยันได้ว่าเมื่อนักเรียนได้ศึกษาไปตามแนวทางเหล่านั้นแล้วจะไปสู่จุดหมายหรือเป้าหมาย อะไร

ความมุ่งหมายของการมัธยมศึกษาของไทยพอสรุปได้ดังนี้คือ

๑. เพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีทัศนคติที่ปรารถนา สามารถอยู่และทำงานร่วมกับหมู่คณะ ได้ด้วยดี
๒. เพื่อให้มีความรู้และทักษะอันเพียงพอแก่การประกอบอาชีพ หรือให้มีพื้นฐานความรู้อันจำเป็นแก่การฝึกงานหรือการศึกษาต่อ
๓. ให้นักเรียนทราบถึงสุขภาพอนามัย ให้มีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ ทั้งส่วนตัวและส่วนรวม
๔. ให้นักเรียนทราบและเข้าใจถึงการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และงานนั้นควรจะเป็นการผ่อนคลายความตึงเครียดของร่างกายและจิตใจ ให้ถูกต้องตามหลักอนามัย
๕. ให้นักเรียนมีสมรรถภาพทางเศรษฐกิจ โดยโรงเรียนได้สอนวิชาชีพเบื้องต้น เพื่อช่วยเศรษฐกิจของตนและของชาติให้ดีขึ้น
๖. ให้นักเรียนเข้าใจถึงการมีชีวิตในสังคมนับตั้งแต่บ้าน ประเทศ และโลก เพื่อจะได้ปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เข้าใจคุณค่าและลักษณะของสังคมนั้น ๆ ตลอดจนวิธีการที่จะช่วยปรับปรุงสังคมด้วย^๑

สำหรับความมุ่งหมายของอเมริกา ได้มีคณะกรรมการที่มีชื่อว่า Reorganization of Education ได้ตั้งวัตถุประสงค์ของการมัธยมศึกษาที่เรียกว่า Seven Cardinal principles of Secondary Education ไว้ดังต่อไปนี้คือ

^๑กระทรวงศึกษาธิการ กรมการฝึกหัดครู, การศึกษาความต้องการของเด็กเยาวชนไทย (กรุงเทพ : โรงพิมพ์จุฬาราชกุมาร, ๒๕๐๗), หน้า ๒๒ - ๒๔.

๑. เพื่อให้มีสุขภาพสมบูรณ์
๒. มีความรู้ความสามารถในความรู้พื้นฐาน
๓. เป็นสมาชิกที่มีคุณค่าของครอบครัว
๔. มีความสามารถในการประกอบอาชีพ
๕. รู้จักหน้าที่ในการ เป็นพลเมืองที่ดี
๖. การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
๗. พัฒนาอุปนิสัยและจริยศึกษา^๑

สรุปได้ว่าการบริหารงานมัธยมศึกษาชั้น มุ่งเพื่อที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณค่าของสังคม สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและรู้จักหน้าที่เพื่อที่จะ เป็นพลเมืองที่ดีของสังคม

ความมุ่งหมายของมัธยมศึกษาตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๑ ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการมัธยมศึกษาของไทยไว้ดังต่อไปนี้คือ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๑Rudyard K. Bent, Henry H. Kronenberg and Charles C. Boardman,
Principles of Secondary Education, (New York : Mc Graw - Hill book Co.,
 1970), p. 43.

๑. เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นพบและพัฒนาความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเอง
๒. เพื่อให้มีนิสัยใฝ่หาความรู้ ทักษะ รู้จักคิดและวิเคราะห์อย่างมีระเบียบวิธี และมีความคิดสร้างสรรค์
๓. เพื่อให้มีทัศนคติที่ดีต่อสังคมทุกชนิต มีระเบียบวินัยในการทำงานทั้งในส่วนตัวและหมู่คณะ มานะพากเพียร อดทน ประหยัดและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
๔. เพื่อให้มีความซื่อสัตย์ มีวินัยในตนเอง เคารพกฎหมายและกติกาสังคม
๕. เพื่อให้รู้จักสิทธิและหน้าที่ รู้จักทำงานเป็นหมู่คณะมีความสามัคคีและเสียสละเพื่อส่วนรวม
๖. เพื่อให้มีความรู้และทักษะที่เป็นพื้นฐานเพียงพอแก่การนำไปปรับปรุงในการดำรงชีวิตทั้งส่วนตัวและครอบครัว
๗. เพื่อให้มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ และให้รู้จักแหล่งเสริมการสาธารณสุขของชุมชน
๘. เพื่อให้รักและผู้พันกับท้องถิ่นของตน
๙. เพื่อปลูกฝังให้มีความภูมิใจในความเป็นไทย
๑๐. เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีของมนุษยชาติ ในการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข *

การบริหารงานของโรงเรียนมัธยมศึกษา

ในการบริหารงานของโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้บริหารจะบริหารงานให้มีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทราบขอบเขตและหน้าที่ของงานที่จะต้องประกอบด้วยอะไรบ้าง เพราะในการบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษาผู้บริหารต้องทำหน้าที่หลายประการเพื่อจะให้โรงเรียนได้พัฒนา ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงหน้าที่และงานของผู้บริหารโรงเรียน กล่าวคือ

*กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, หลักการจุดมุ่งหมาย โครงสร้างของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๑ (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ป.สัมพันธ์พาณิชย์, ๒๕๒๐), หน้า ๑ - ๒.

ภิญโญ สาธร ได้กล่าวว่าผู้บริหารงานโรงเรียนจะต้องทำหน้าที่ในการบริหารงาน
ของโรงเรียน ๘ ประการ คือ

๑. การบริหารบุคลากรโรงเรียน
๒. การปกครองและการแนะแนวนักเรียน
๓. การบริหารงานวิชาการ
๔. การบริหารงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับชุมชน
๕. การจัดระบบบริหารโรงเรียน
๖. การจัดเกี่ยวกับอาคารสถานที่
๗. การบริหารงานธุรการ
๘. การประเมินผลงาน^๑

กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้กล่าวในคู่มือของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา
ถึงเรื่องการบริหารงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาสำหรับผู้บริหารควรรอบคือ^๒

๑. การกำหนดแผนปฏิบัติงานและการพัฒนาโรงเรียน
๒. การบริหารงานวิชาการ
๓. การบริหารงานกิจการนักเรียน
๔. การบริหารงานบุคคล
๕. อาคารสถานที่

^๑ภิญโญ สาธร, การบริหารการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : ศ.ส.การพิมพ์,
๒๕๒๓), หน้า ๓๔๖ - ๓๔๗.

^๒กรมสามัญศึกษา, คู่มือผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา (กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๔), หน้า ๗.

๖. เกี่ยวกับชุมชนและงานประชาสัมพันธ์
๗. กิจกรรมเสริมหลักสูตร

พินัส หันนาคินทร์ ได้กล่าวถึงหน้าที่ของผู้บริหารว่า คือการบริหารงานของโรงเรียน ให้เป็นไปตามความมุ่งหมายของการศึกษา ซึ่งงานในโรงเรียนหนึ่ง ๆ แบ่งออกเป็น ๓ ประการด้วยกันคือ

๑. งานด้านวิชาการ
๒. งานด้านบริการนักเรียน ได้แก่การจัดแตแนว การจัดกิจกรรมนักเรียน การควบคุมความประพฤติของนักเรียนรวมทั้งการรักษาวินัยด้วย
๓. งานธุรการและการบริหารงานทั่วไป ได้แก่ทะเบียนนักเรียน การเงิน การบัญชี ตลอดจนอาคารสถานที่^๑

แวน มิลเลอร์ (Van Miller) ได้แบ่งงานในหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนออกเป็น ๑๐ ประการด้วยกันคือ งานเกี่ยวกับนักเรียน โปรแกรมการเรียนการสอน การปฏิบัติงานตาม โปรแกรมการสอนการบริหารงานบุคลากรที่ไม่ใช่ผู้สอน งานด้านอาคารเรียน อุปกรณ์การศึกษา บริการส่งเสริมวิชาการ งานด้านการเงิน และงานที่เกี่ยวกับการประเมินผล^๒

พินัส หันนาคินทร์, หลักการบริหารโรงเรียน (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, ๒๕๑๓), หน้า ๔๔ - ๕๐.

^๒Van Miller, The Public Administration of American School. (New York : Mac millan, 1965), pp. 375 - 440.

แดเนียล อี กริฟฟิธ (Danial E. Griffiths) ได้แบ่งหน้าที่ของผู้บริหารการศึกษา
ออกเป็น ๔ ประการ ด้วยกันคือ

๑. ความสัมพันธ์กับชุมชน
๒. ปรับปรุงและขยายโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชน
๓. รับและปรับปรุงบุคลากร
๔. จัดหาและรักษาเงินและอาคารสถานที่^๑

เอ็ดเวิร์ด ดับบลิว สมิธ และคณะ (Edward W. Smith and Other) ได้แบ่งงาน
ที่ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบไว้เป็นอย่างดี ๆ ได้ชัดเจน ๆ ได้โดยเสนอแนะให้เห็นของแต่ละงานไว้ดังนี้

๑. งานในหน้าที่ทั่วไป ๕%
๒. งานบริหารครูผู้สอนและไม่ใช่ผู้สอน ๒๐%
๓. งานวิชาการประมาณ ๔๐%
๔. งานบริหารอาคารสถานที่ ๕%
๕. งานบริหารการเงินประมาณ ๕%
๖. งานบริหารกิจการนักเรียนประมาณ ๒๐%
๗. งานด้านสัมพันธ์กับชุมชนประมาณ ๕%^๒

^๑Danial E. Griffiths, Human Relation in School Administration
(New York : Applelon - Contury - Crofts, 1956), p.5.

^๒Edward W. Smith and Other, The Educator's Encyclo pedia
(New York : Printice - Hall, 1961), p. 170.

จากขอบเขตของงานบริหารในโรงเรียนซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวมานั้น ก็พอสรุปได้ว่า งานที่สำคัญ ๆ ในโรงเรียนที่ผู้บริหารจะต้องทราบและเกี่ยวข้องกับตัวนั้น ได้แก่ งานเหล่านี้คือ

๑. งานวิชาการ
๒. งานที่เกี่ยวกับบุคลากร
๓. งานธุรการ
๔. งานกิจการนักเรียน
๕. งานประชาสัมพันธ์กับชุมชน

การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

โรงเรียนมัธยมศึกษาปัจจุบันนี้จะมีงานต่าง ๆ เป็นจำนวนมากที่ต้องรับผิดชอบโดยเฉพาะอย่างยิ่งคือนักเรียน ดังนั้นในการบริหารงานโรงเรียนของผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีผู้ช่วยผู้บริหารเพื่อทำหน้าที่บางอย่างแทนผู้บริหาร ซึ่งผู้ช่วยผู้บริหารตามที่ J.E. Edmonson ได้กล่าวไว้ในหนังสือ "The Administration of the Modern Secondary School" ว่าหน้าที่ที่สำคัญของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนไว้ ๑๒ ประการด้วยกันคือ

๑. ดูแลควบคุมวินัยโดยทั่ว ๆ ไป
๒. เก็บรักษาทรัพย์สินและพัสดุต่าง ๆ
๓. กำหนดงานประจำวัน
๔. งานปรับปรุงช่วยเหลือนักเรียนทุกประการ
๕. งานธุรการต่าง ๆ
๖. งานสื่อสารและประชุม
๗. ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของเด็กนักเรียน
๘. จัดกีฬา, กรีฑา

๙. อำนวยการเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียน
๑๐. จัดงานเกี่ยวกับการซื้อขายต่าง ๆ
๑๑. บริหารงานต่าง ๆ ที่ไม่ใช่หน้าที่ของผู้ใด
๑๒. ทำหน้าที่แทนผู้บริหารเมื่อผู้บริหารโรงเรียนไม่อยู่^๑

พนัส หันนาสินทร์ ได้กล่าวถึงหน้าที่ของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนไว้ดังนี้

๑. ควบคุมการสอน การจัดทำรายงาน การจัดครูเข้าสอน
๒. ควบคุมงานทะเบียน บัญชีของโรงเรียนตลอดจนพัสดุ
๓. ควบคุมความประพฤติและวินัยของนักเรียน
๔. จัดการเกี่ยวกับการบริการนักเรียน
๕. ทำหน้าที่แทนผู้บริหารเมื่อผู้บริหารโรงเรียนไม่อยู่^๒

จากหน้าที่ของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ในโรงเรียนต่าง ๆ

โดยเฉพาะโรงเรียนมัธยมของไทยเราได้แบ่งงานบริหารของโรงเรียนออกเป็น ๔ ฝ่ายด้วยกันคือ

๑. งานฝ่ายวิชาการ
๒. งานฝ่ายธุรการ
๓. งานฝ่ายปกครอง
๔. งานฝ่ายบริการ^๓

^๑อุบล หุวนันท์, การบริหารการศึกษาระดับมัธยม (พระนคร : สิลมการพิมพ์, ๒๕๑๔), หน้า ๓๔.

^๒พนัส หันนาสินทร์, หลักการบริหารโรงเรียน (กรุงเทพ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, ๒๕๑๓), หน้า ๖๕ - ๖๖.

^๓กมล ชิโสภา, "การวางแผนงานของโรงเรียนมัธยมศึกษา" การพัฒนาการบริการการมัธยมศึกษา (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศาสนา, ๒๕๒๒), หน้า ๔๐ - ๔๓.

ในการแบ่งฝ่ายต่าง ๆ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาชั้น ตามมาตรฐานอัตรากำลัง ข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษาของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ๒๕๒๒ ได้ระบุว่า การแบ่งงานฝ่ายต่าง ๆ ของโรงเรียนย่อมขึ้นอยู่กับจำนวนนักเรียน จำนวนห้องเรียนของโรงเรียนนั้น ๆ

ในการบริหารงานทั้ง ๔ ฝ่าย ของโรงเรียนพอสรุปได้ดังนี้

๑. งานฝ่ายวิชาการ เป็นงานที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การนิเทศภายใน โรงเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดบุคลากรและการวางแผนการสอนเป็นต้น
๒. งานฝ่ายธุรการ เป็นงานที่คอยสนับสนุนให้บุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ภายในโรงเรียน ทำงานได้คล่องตัว ซึ่งงานธุรการนั้นได้แก่ งานสารบัญญั การเงิน วัสดุ ครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ ยานพาหนะ การประชาสัมพันธ์ และการวางแผนงาน
๓. งานฝ่ายบริการ เป็นงานที่จะช่วยให้การเรียนการสอนให้เกิดผลดีซึ่งได้แก่ งาน ห้องสมุด งานแนะแนว การปฐมพยาบาล กิจกรรมสหกรณ์ กิจกรรมนักเรียนทั้งหมด โครงการอาหารกลางวัน
๔. งานฝ่ายปกครอง เป็นงานที่มีพระเดชพระคุณและเป็นหัวใจสำคัญอันหนึ่งของโรงเรียน คือ เป็นฝ่ายที่ช่วยอบรม ดูแลนักเรียนในเรื่องของความประพฤติ วัฒนธรรม จริยธรรม ค่านิยม ซึ่งฝ่ายปกครองจะต้องทำหน้าที่ที่ให้นักเรียนรักโรงเรียน

เกี่ยวกับงานในฝ่ายปกครองซึ่งเกี่ยวข้องกับนักเรียนนั้นจะต้องมีประวัติของนักเรียนทุกคน เพื่อความสะดวกในการติดต่อและนอกจากนั้นจะต้องทำแผนงานในการวางแผนปฏิบัติงานตลอดทั้งมีเอกสารที่เกี่ยวกับการปกครองนักเรียนที่จะต้องทราบ เช่น

๑. บัตรประจำตัวนักเรียน
๒. จดหมายหรือเอกสารที่ถึงผู้ปกครอง
๓. ใบสัญญาของผู้ปกครอง ใบภาคทัณฑ์ ใบหัดขับ
๔. ระเบียบต่าง ๆ และคู่มือนักเรียน

๔. สถิติที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับความประพฤติ^๑

การบริหารงานฝ่ายปกครองนักเรียน

ความสำคัญของการปกครองนักเรียน

การจัดการศึกษามีไข่มุ่งให้ความรู้ทางด้านวิชาการ เพื่อผลิตคนให้ออกไปประกอบอาชีพแต่เพียงประการเดียว แต่ยังมีจุดมุ่งหมายเพื่อจะส่งเสริมให้บุคคลเจริญงอกงามทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคมด้วย การที่จะมุ่งให้มีความรู้ทางด้านวิชาการเพียงอย่างเดียวไม่สามารถที่จะสร้างให้คนมีคุณภาพครบถ้วน ดังคำกล่าวของพลโท แสวง เสนาณรงค์^๒ ที่ว่า "คุณธรรมเป็นเรื่องจำเป็นสำหรับมนุษย์เป็นอันมาก เพราะคนเรานั้นถ้าขาดคุณธรรมประจำใจเสียแล้ว ความรู้ที่มีอยู่ก็ไม่รู้จะเป็นประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น คุณธรรมจึงเปรียบเสมือนหางเสือ เรือของผู้ที่มีคุณวุฒิ ซึ่งจะ เป็น เครื่องบังคับให้เรือแล่นไปสู่จุดหมายปลายทางได้"

ดังนั้นในการวางรากฐานทางการศึกษานั้น ที่ถูกต้องควรที่จะมุ่งพัฒนาทางด้านจิตใจ และพฤติกรรมของบุคคลให้เจริญควบคู่กันไปด้วย

การที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนไม่ว่าจะในระดับใดก็ตามที่จะให้เป็นผู้ที่มีความประพฤติที่ดีและมีพฤติกรรมที่เหมาะสมเป็นที่พึงปรารถนาของบุคคลทั่วไปนั้นย่อมเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นหน้าที่ที่ผู้เกี่ยวข้องในสถานศึกษาทั้งหลายที่จะละเลยเสียมิได้ที่จะช่วยให้นักเรียนได้อยู่ในกรอบของพฤติกรรมที่พึงประสงค์ คือระเบียบและวินัยของโรงเรียน

^๑สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, มาตรฐานอัตราค่าสิ่งข้าราชการครูและข้าราชการส่วนจังหวัด (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, ๒๕๒๒), หน้า ๑. (ยึดสำเนา).

^๒แสวง เสนาณรงค์, "นิสิตนักศึกษากับการพัฒนาประเทศ," วารสารการศึกษาแห่งชาติ ๔ (กุมภาพันธ์ ๒๕๑๔) : ๔.

การที่นักเรียนจะเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีนั้นย่อมขึ้นอยู่กับกรอบของผู้ใหญ่และอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะครอบครัวซึ่งจะมีอิทธิพลต่อเด็กมากที่สุด^๑

ดังนั้นในการปกครองนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่เข้าสู่วัยรุ่นนั้น จำเป็นจะต้องมีการสัมพันธ์ระหว่างทางบ้านกับทางโรงเรียนในการช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด เพราะเหตุว่าในทางโรงเรียนนั้นโดยเฉพาะครูจะมีโอกาสอยู่กับนักเรียนเฉพาะในโรงเรียนเท่านั้น และเวลาส่วนใหญ่เด็กจะอยู่ทางบ้าน ดังนั้นในการติดต่อประสานงานระหว่างครูกับผู้ปกครอง จึงต้องมีการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อหาทางส่งเสริมและเป็นการแก้ปัญหาทางด้านความประพฤติของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นพลเมืองที่ดีต่อไป

การปกครองนักเรียนเป็นแกนอันสำคัญในการบริหารโรงเรียน เพราะเหตุว่าถ้าการปกครองนักเรียนไม่เรียบร้อย การบริหารงานด้านอื่น ๆ ก็มักจะมีปัญหาตามไปด้วยและจะต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขอยู่เสมอ เพราะเหตุว่าถ้านักเรียนไม่อยู่ในระเบียบวินัย กระบวนการเรียนการสอนก็ไม่ได้ผลสมบูรณ์ ดังนั้นในโรงเรียนต่าง ๆ จะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขการปกครองนักเรียนควบคู่กับกระบวนการเรียนการสอนอยู่เสมอ^๒

ความหมายของการปกครองนักเรียน

การปกครองนักเรียนได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายประการ ดังเช่นในการสัมมนาทางวิชาการมัธยมศึกษาวิจิตร ของภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ให้ความหมายของการปกครองนักเรียนไว้ว่า หมายถึงการสร้างความอบอุ่นในการอยู่ร่วมกัน

^๑ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, เอกสารการสัมมนาวิชาการมัธยมศึกษาวิจิตร, (กรุงเทพมหานคร : ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๕), หน้า ๔๕. (อ้างว่าเนา).

^๒กระทรวงศึกษาธิการ กรมสามัญศึกษา, ความรู้พื้นฐานในการปกครองนักเรียน (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมศาสนา, ๒๕๒๐), หน้า ๔๑.

ของนักเรียนเมื่อเกิดปัญหาขึ้นกับนักเรียน หรือการควบคุมให้นักเรียนได้มีระเบียบวินัย เพื่อที่จะประพฤติตนได้อย่างเหมาะสมในสังคมโดยอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข^๑

ความมุ่งหมายของการปกครองนักเรียน

การปกครองนักเรียนเป็นงานที่กว้างขวางมาก โดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องความประพฤติของนักเรียน ดังนั้นการดำเนินการของฝ่ายปกครองแต่ละโรงเรียนนั้นย่อมมีโอกาสแตกต่างกัน แต่เป้าหมายของการปกครองนักเรียนโดยแท้จริงนั้นมีความมุ่งหมายที่ตรงกัน ดังที่กรมสามัญ กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการปกครองนักเรียนไว้ว่า

๑. เพื่อปกครองนักเรียนอย่างใกล้ชิด
๒. เพื่อให้รู้ความเคลื่อนไหวของนักเรียน
๓. เพื่อให้เป็นผู้ที่ใกล้ชิดพอที่นักเรียนจะระบายความคิดและความทุกข์ได้ตลอดทั้งช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน
๔. เพื่อช่วยป้องกันเหตุการณ์ร้ายที่เกิดขึ้นและถ้าเกิดขึ้นแล้วจะช่วยระงับเหตุการณ์เหล่านั้น^๒

ในการสัมมนาทางวิชาการมัธยมศึกษาวิธีจ ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการปกครองนักเรียนไว้ว่า

๑. เพื่อเป็นการเสริมสร้างและดำรงไว้ซึ่งลักษณะความเจริญก้าวหน้าทั้งมวลของโรงเรียน

^๑ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, เอกสารการสัมมนาวิชาการมัธยมศึกษาวิธีจ, หน้า ๔๔.

^๒กระทรวงศึกษาธิการ กรมสามัญศึกษา, ความรู้พื้นฐานในการปกครองนักเรียน, หน้า ๔๒.

๒. เพื่อเป็นการเตรียมตัวให้นักเรียนรู้จักทำงานเป็น
๓. เพื่อเป็นการส่งเสริมที่จะให้มีการปลูกฝังวินัยของตนเองไว้เป็นรากฐานในตัว
ของเด็กนักเรียนเหล่านั้น^๑

แฟรงค์ จี. เดวิส (Frank G. Davis) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการปกครองนักเรียนไว้ว่า "การปกครองนักเรียนเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมและเสริมสร้างเขาวินัย และประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนทุกคนได้คำนึงถึงความต้องการของแต่ละคนซึ่งไม่เหมือนกัน"^๒

กิลเบิร์ต ซี. เวริน (Gilbert C. Wrenn) ได้ให้ความเห็นในด้านของความมุ่งหมายของการปกครองนักเรียนไว้ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

๑. เพื่อสนองความต้องการของนักเรียนในฐานะที่เขาได้เป็นสมาชิกของสังคม และในฐานะที่เป็นประชากรของชาติและของโลก
๒. เพื่อเป็นการวิเคราะห์ความต้องการของนักเรียนและจัดกิจกรรมและอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการเหล่านั้น
๓. เพื่อเป็นการปรับปรุงและบำรุงขวัญของสมาชิกในสถานศึกษาและเพื่อที่จะใช้สถานศึกษาเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการสร้างสรรค์ความก้าวหน้าให้แก่สังคม^๓

^๑ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, เอกสารการสัมมนาวิชาการมัธยมศึกษาวิจัย, หน้า ๔๖.

^๒Frank G. Davis, Pupil Personnel Service (New York : International Text book Co., 1948), p. 4.

^๓Gilbert C. Wrenn, Student Personnel Work in College (Boston : Moughton Mifflin Co., 1961), pp. 57 - 60.

๔. เพื่อเป็นการมุ่งเน้นที่นักเรียนแต่ละคนโดยเพื่อจะเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ และวุฒิภาวะให้นักเรียนแต่ละคนอันจะทำให้ประสิทธิภาพของสถานศึกษาและมาตรฐานของสังคม สูงขึ้น

วิลเลียม เอ. เยเกอร์ (William A. Yeager) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายในแง่ของการ บริหารการปกครองนักเรียนไว้ว่า เป็นการจัดกิจกรรมสำหรับนักเรียนและเยาวชนทั้งที่อยู่ในและนอก โรงเรียน เพื่อได้ส่งเสริมให้เขาเหล่านั้นในด้านความสามารถ ความสนใจ และความต้องการ ของแต่ละคน เพื่อให้เขาเหล่านั้นได้มีการพัฒนาและประสบความสำเร็จและเป็นสมาชิกที่ดี ของสังคม*

จากความมุ่งหมายของการปกครองนักเรียนที่ได้กล่าวมานั้น จากสารสำคัญดังกล่าว หอที่จะสรุปได้ว่า ความมุ่งหมายของการปกครองนักเรียนในโรงเรียนนั้นเป็นการช่วยเหลือ นักเรียนที่เกี่ยวกับด้านต่าง ๆ ของนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นเกี่ยวกับปัญหาทางด้านการเรียนหรือความ ประพฤติกก็ตาม เพราะเพื่อที่จะให้นักเรียนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เขามี ส่วนเกี่ยวข้อง หรือเกี่ยวกับการปรับตัวของนักเรียนให้เข้ากับสถานการณ์ของสังคม วัฒนธรรม ได้อย่างมีความสุข และอีกประการหนึ่ง เพื่อเป็นการส่งเสริมนักเรียนเกี่ยวกับด้านความรู้ ความสามารถ ในกิจการต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้เกิดเขาว์ปัญญาและประสบการณ์ในชีวิต โดยที่นักเรียนเหล่านั้นจะได้เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ของสังคมที่เขาอยู่

*William A. Yeager, Administration and The Pupil, (New York : Harper & Row, Publishers, 1949) p. 26.

หน้าที่และความรับผิดชอบของฝ่ายปกครองนักเรียน

หน้าที่และความรับผิดชอบของฝ่ายปกครองนักเรียนนั้นย่อมขึ้นอยู่กับสภาพความเหมาะสมของแต่ละโรงเรียน เพราะเหตุว่าโรงเรียนแต่ละแห่งนั้นย่อมมีสภาพสิ่งแวดล้อม ปริมาณงาน ที่แตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ตามจากผลของการสัมมนาของผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายปกครองของโรงเรียนมัธยมศึกษาในส่วกลางซึ่งได้เสนอเกี่ยวกับหน้าที่ของฝ่ายปกครองนักเรียนไว้ดังนี้

๑. เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในโรงเรียน ได้แก่การจัดตั้งคณะกรรมการฝ่ายปกครอง เพื่อเป็นแกนกลางและรับผิดชอบในการปฏิบัติงานเพื่อควบคุมดูแลความสงบเรียบร้อยภายในโรงเรียน

๒. งานเกี่ยวกับการสร้างความมีวินัยของนักเรียน ซึ่งได้แก่

๒.๑ การอบรมชี้แจงและแนะนำให้นักเรียนเข้าใจในกฎ ระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ

๒.๒ การติดต่อประสานงานกับครู อาจารย์ประจำชั้น ครูที่ปรึกษา ครูหัวหน้าระดับหัวหน้าคณะหรือฝ่ายแนะแนว เพื่อแก้ปัญหาและการปฏิบัติตนของนักเรียน เพื่อให้ถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่วางไว้

๒.๓ การติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียน เพื่อแก้ปัญหาในการปฏิบัติตนที่ผิดระเบียบของนักเรียน

๒.๔ การควบคุมดูแล กวดขันให้นักเรียนได้ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของโรงเรียนโดยเฉพาะ เรื่อง การแต่งกายเครื่องแบบนักเรียน การมาเรียน การมาให้ทันเวลา การหนีเรียนหรือการหนีโรงเรียนของนักเรียน เป็นต้น

๓. การรักษาวินัยของนักเรียน การฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบหรือข้อบังคับของโรงเรียนซึ่งนักเรียนมักจะมีเป็นประจำ และเป็นหน้าที่ของฝ่ายปกครองที่จะต้องดำเนินการได้แก่

๓.๑ การสอบสวนข้อเท็จจริง

๓.๒ การตั้งคณะกรรมการขึ้นสอบสวนพิจารณาโทษทางวินัย

๓.๓ การลงโทษ ซึ่งจะใช้ระ เียบว่าด้วยการลงโทษของกระทรวงศึกษาธิการ

๓.๔ การติดต่อประสานงานกับครู - อาจารย์และเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ของ
โรงเรียนซึ่งได้แก่ฝ่ายแนะแนว ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายธุรการและฝ่ายบริการ

๔. งานสวัสดิการของครูและนักเรียน การเอาใจใส่ในการจัดสวัสดิการให้ความ
สะดวกแก่นักเรียน เป็นเรื่องจำเป็นที่จะช่วยในเรื่องความสงบ เรียบร้อยและความมีวินัยของนักเรียน
ได้มาก เช่น ความสะอาดของบริเวณอาคารสถานที่ การจัดการควบคุมการจำหน่ายอาหารใน
โรงเรียนให้มีคุณค่า*

หน้าที่ของฝ่ายปกครองของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่กล่าวมานั้นพอสรุปได้ว่าฝ่ายปกครอง
ของโรงเรียนควรปฏิบัติหน้าที่ที่สำคัญคือ การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในโรงเรียน การสร้าง
ความมีวินัยของนักเรียน การรักษาริชาตินัยของนักเรียนและการให้สวัสดิการภายในโรงเรียน

เกี่ยวกับหน้าที่ของฝ่ายปกครองโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยเฉพาะสำนักงานเลขาธิการ
คุรุสภา ได้กล่าวถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของฝ่ายปกครองนักเรียนซึ่งมีหน้าที่ดังนี้

๑. ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าฝ่ายปกครองของโรงเรียน
๒. ให้คำแนะนำในด้านความประพฤติของนักเรียนและครู
๓. วางแผนควบคุมและแก้ปัญหาการมาโรงเรียนของนักเรียนและการมาทำงาน

ของครู

๔. ระวังระมัดระวังปัญหาที่นักเรียนที่มีปัญหาเป็นรายบุคคลหรือประสานงานกับฝ่ายแนะแนว
เพื่อให้ นักเรียนประสบความสำเร็จในอนาคต

*กระทรวงศึกษาธิการ กรมสามัญศึกษา, ความรู้พื้นฐานในการปกครองนักเรียน
(กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมศาสนา, ๒๕๒๐), หน้า ๑๔ - ๑๗.

๕. วางแผนติดตามผลนักเรียนที่ออกไปจากโรงเรียนเพื่อปรับปรุงงานด้านการปกครองนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๖. วางแผนจัดให้มีการรวบรวมข้อมูล สถิติ เกี่ยวกับการปกครองนักเรียนให้ เป็นปัจจัย เพื่อป้องกันและนำไปใช้ในการแนะแนว

๗. จัดบริการแก่ครู นักเรียนในด้านสุขภาพพลานามัย

๘. ประสานงานกับผู้ปกครองและร่วมกันแก้ปัญหา นักเรียน

๙. ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง*

จากหน้าที่ที่กล่าวมานั้นพอสรุปได้ว่างานของฝ่ายปกครองนักเรียนของโรงเรียน ที่ทางคุรุสภาได้กำหนดมานั้นจะเกี่ยวกับงาน การดูแลความประพฤติของนักเรียน การวางแผนเกี่ยวกับการจัดรวบรวมข้อมูลการติดตามนักเรียนที่สำเร็จจากโรงเรียนไปแล้วและการประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียน

กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้วางขอบข่ายงานของฝ่ายปกครองนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาไว้ดังนี้

๑. งานควบคุมและป้องกันความประพฤติของบุคลากร โดยการดำเนินงานเกี่ยวกับการควบคุมและป้องกันความประพฤติของบุคลากรให้ เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติที่ต้องการของประชาชน

๑.๑ การจัดหาและรวบรวมระเบียบข้อบังคับของราชการที่เกี่ยวกับความประพฤติและระเบียบวินัยของบุคลากรในสถานศึกษา

๑.๒ การจัดทำระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษาขึ้นโดย เฉพาะ ให้สอดคล้องกับข้อบังคับของทางราชการและเหมาะสมกับสถานศึกษา

*สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, มาตรฐานอัตราค่าส่งข้าราชการครูและข้าราชการส่วน
จังหวัด, หน้า ๑๒.

๑.๓ การเผยแพร่ข้อบังคับของราชการและระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษาให้เป็น ที่ทราบโดยทั่วกันทั้งบุคลากรในสถานศึกษาและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง

๑.๔ การดำเนินงานให้ระเบียบข้อบังคับของทางราชการและระเบียบของสถาน ศึกษาแสดงผลบังคับใช้อย่างแท้จริง

๒. งานส่งเสริมความประพฤติและระเบียบวินัย โดยดำเนินงานเพื่อส่งเสริมความประ- พฤติและระเบียบวินัยของบุคลากรในสถานศึกษาในเรื่อง

๒.๑ การจัดกิจกรรมส่งเสริมความประพฤติและระเบียบวินัยของบุคลากรในสถาน ศึกษาหรือการร่วมมือกับสถาบันอื่น

๒.๒ การจัดหาและรวบรวมเอกสารที่มีคุณค่าในด้านการส่งเสริมความประพฤติ และระเบียบวินัย พร้อมทั้งการสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรในสถานศึกษาได้ศึกษาหาความรู้จาก เอกสาร และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์

๒.๓ การให้เกียรติยศ ชื่อเสียงและคำยกย่องสรรเสริญแก่บุคลากรผู้ประพฤติดี มีระเบียบวินัยเพื่อเป็นตัวอย่างแก่บุคคลโดยทั่วไป

๓. งานแก้ไขความประพฤติและระเบียบวินัยของบุคลากร ซึ่งการดำเนินงานเพื่อการ แก้ไขความประพฤติและระเบียบวินัยของบุคลากรในสถานศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

๓.๑ การวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุอันที่มาของความประพฤติที่ไม่พึงประสงค์ของ บุคลากรในสถานศึกษา

๓.๒ การขอความร่วมมือหรือให้ความร่วมมือแก่หน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ ธุรกิจ- เอกชนและบุคคล เกี่ยวกับการแก้ไขความประพฤติและระเบียบวินัยของบุคลากรในสถานศึกษา

๓.๓ การกำหนดมาตรการและวิธีการเพื่อการแก้ไขความประพฤติและระเบียบ วินัยของบุคลากรในสถานศึกษา โดยไม่ขัดต่อระเบียบข้อบังคับของทางราชการ

๓.๔ การดำเนินงานโดยการใช้มาตรการและวิธีการในการแก้ไขความประพฤติ และระเบียบวินัยของบุคลากรในสถานศึกษาให้มีผลบังคับใช้อย่างแท้จริงและเป็นไปด้วยความยุติธรรม

๔. งานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย*

จากงานของฝ่ายปกครองโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ทางกรมสามัญ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้นั้นมีลักษณะที่คล้ายกับหน้าที่ของฝ่ายปกครองที่ได้กล่าวมาแล้วซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้ คือ หน้าที่ของฝ่ายปกครองนั้นจะเกี่ยวกับการควบคุมและป้องกันความประพฤติ การส่งเสริมความประพฤติ การแก้ไขความประพฤติของบุคลากรในโรงเรียน

เกี่ยวกับงานฝ่ายปกครองของโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งได้กล่าวไว้ในคู่มือผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้กล่าวถึงหน้าที่ต่าง ๆ ของสถานศึกษาว่า นอกจากตามเกณฑ์ที่คุรุสภาได้วางไว้แล้วนั้น ฝ่ายต่าง ๆ ของโรงเรียนย่อมมีหน้าที่ที่แตกต่างกันไปตามแต่โรงเรียนจะมอบหมายให้ทำ โดยเฉพาะฝ่ายปกครองของโรงเรียนมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. ควบคุมดูแลงานของคณะครู อาจารย์ ให้เป็นไปโดยเรียบร้อยตามนโยบายของโรงเรียน
๒. ควบคุมดูแลเกี่ยวกับความประพฤติและระเบียบวินัยของนักเรียนในโรงเรียน
๓. จัดและควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของครูเวรประจำวัน
๔. ประสานงานกับองค์การและสมาคมที่ตั้งขึ้น เพื่อส่งเสริมการศึกษา
๕. ติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองและชุมชน
๖. ประสานงานกับฝ่ายอื่น ๆ เช่น ฝ่ายแนะแนว ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายธุรการและฝ่ายบริหาร^๒

อี.ดี.วิลเลียมสัน และทีวอดอร์ อาร์ ซาบิน (E.D. Williamson and Theodore R. Sarbin) ได้กล่าวถึงหน้าที่และความรับผิดชอบทั่ว ๆ ไปของฝ่ายปกครองนักเรียนไว้ดังต่อไปนี้

*กรมสามัญศึกษา, ข้อบัญญัติการบริหารงานในสถานศึกษา (กรุงเทพมหานคร : กรมสามัญศึกษา, ม.ป.ป.), หน้า ๔-๑๐. (อัครสำเนา).

^๒กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, ๒๕๑๔), หน้า ๗.

๑. กำหนดจุดมุ่งหมายงานด้านการปกครองนักเรียน
๒. กำหนดนโยบายและหาทางให้บุคลากรทุกฝ่ายยอมรับนโยบายนั้น
๓. ประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ เช่น ฝ่ายธุรการ วิชาการ บริการ
๔. คัดเลือกและมอบหมายงานและนิเทศบุคลากรในฝ่ายของตน
๕. การทางให้บุคลากรมีความสัมพันธ์และร่วมมือปฏิบัติงานกันอย่างดี
๖. ดำเนินงานเกี่ยวกับการเงินของฝ่ายปกครอง
๗. จัดฝึกอบรมบุคลากรในหน่วยงานของตน เพื่อพัฒนาความรู้และเพิ่มพูนประสบการณ์
๘. จัดทำและเก็บระเบียบนักเรียน
๙. ริเริ่มทดลองและเสาะหาวิธีการและอุปกรณ์ใหม่ ๆ มาใช้ในการดำเนินงาน
๑๐. สนใจและให้ความช่วยเหลือบุคลากรในหน่วยงานของตน เกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ
๑๑. ประเมินผลการดำเนินงานด้านปกครองของนักเรียนในสถาบัน*

จากหน้าที่ของฝ่ายปกครองของโรงเรียนที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นว่างานของฝ่ายปกครองนั้น เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรในโรงเรียนและบุคคลภายนอกเป็นอย่างมาก ดังนั้นขอบข่ายของงานฝ่ายปกครองนักเรียนที่กล่าวมานั้นพอสรุปได้ว่า หน้าที่และความรับผิดชอบของฝ่ายปกครองนักเรียนของโรงเรียน จะเน้นในงานด้านต่าง ๆ เหล่านี้คือ

๑. งานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมความประพฤติของนักเรียน
๒. งานเกี่ยวกับการแก้ไขความประพฤติของนักเรียน
๓. งานส่งเสริมความประพฤติของนักเรียน
๔. งานที่เกี่ยวข้องกับการสัมพันธ์กับฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความประพฤติของนักเรียน
๕. งานด้านบริหารและการวางแผนของฝ่ายปกครอง
๖. งานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าสถานศึกษา

*E.D. Williamson and Theodore R. Sarbin, "Student Personnel work", Encyclopedia of Educational Research (New York : Mc Millan Co., 1952), p. 1254.

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทวีป ปรีชา ได้ศึกษาปัญหาทางวินัยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนครศรีธรรมราช ในทัศนะของผู้ปกครองพบว่า ผู้ปกครองได้พบกับครูประจำชั้น ครูปกครองและอาจารย์ใหญ่นั้น ได้ปฏิบัติโดยมีการพบปะกันนาน ๆ ครั้ง สืบเนื่องจากสาเหตุที่สำคัญ ๒ ประการคือ

๑. ผู้ปกครองต้องยุ่งอยู่กับการประกอบอาชีพจนกระทั่ง ไม่มีเวลาที่จะ เดินทางมาติดต่อกับครูอาจารย์ที่โรงเรียน

๒. เนื่องจากทางโรงเรียนไม่ได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมเท่าที่ควร ทั้ง ๆ ที่ผู้ปกครองมีความยินดีและเต็มใจที่จะให้ความร่วมมือ^๑

สุมาลี แจบเกาะ ได้ทำการศึกษาเจตนะคติของอาจารย์ใหญ่ ครูและนักเรียนของโรงเรียนรัฐบาล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีต่อการจัดกิจกรรมนักเรียน พบว่า อาจารย์ใหญ่และนักเรียนมีเจตนะคติที่ดีต่อการจัดกิจกรรมของนักเรียนและเห็นว่ากิจกรรมนักเรียนมีคุณค่าให้ประโยชน์หลายด้าน โดยอาจารย์ใหญ่เห็นว่า กิจกรรมนักเรียนส่งเสริมการปกครองระบบประชาธิปไตยมากที่สุด ครูเห็นว่ากิจกรรมนักเรียนช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียน ส่วนนักเรียนเห็นว่ากิจกรรมนักเรียนให้ประโยชน์ต่อนักเรียนมากที่สุด^๒

สุวรรณ อร่ามเมธาพงศ์ ได้ทำการศึกษาปัญหาทางวินัยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนครศรีธรรมราชในทัศนะของนักเรียน พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความเห็นเกี่ยวกับบทบาทของนักเรียนที่มีต่อระเบียบของโรงเรียน ระเบียบการแต่งกายของนักเรียน

^๑ทวีป ปรีชา, "ปัญหาทางวินัยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนครศรีธรรมราช ในทัศนะของผู้ปกครอง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๑๔), หน้า ๕๔ - ๖๐.

^๒สุมาลี แจบเกาะ, "เจตนะคติของอาจารย์ใหญ่ ครูและนักเรียนของโรงเรียนรัฐบาล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ๒๕๑๔), หน้า ๑๒๒.

ระ เปรียบความประพฤติของนักเรียนและความบกพร่องทางวินัยของนักเรียนแตกต่างกัน แต่พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความเห็นกับการลงโทษนักเรียนที่ประพฤติผิดระเบียบของโรงเรียน สอดคล้องกัน^๑

สมคิด ศิริคณี ได้ศึกษาการเปรียบเทียบเจตนาคติของครูและผู้บริหารที่มีต่อกิจกรรมนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในเขตการศึกษา ๑๒ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเห็น สอดคล้องกันว่ากิจกรรมนักเรียนมีส่วนทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ที่ถูกต้องและมีโอกาสแสดง พฤติกรรมตามความต้องการ และเป็นวิธีหนึ่งที่จะขจัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ได้^๒

วรรณसार วรกิจ ได้ศึกษาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนในทัศนะของครู นักเรียน และผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่าพฤติกรรมที่ นักเรียน ครู และผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นตรงกันว่า พฤติกรรมที่นักเรียนไม่สมควรคือ เรื่อง เสพยาเสพติด ส่วนเรื่องการเล่นการพนัน การพกอาวุธ การทะเลาะวิวาทกับคนอื่น การไว้มายาว เกินระเบียบ การแต่งหน้ามาโรงเรียน การแต่งตัวผิดระเบียบมาโรงเรียน การใช้เครื่องประดับมา โรงเรียนและการออกนอกบริเวณโรงเรียนนั้นความเห็นต่างกัน^๓

^๑ สุวรรณา อร่วมเมธาทงศ์, "ปัญหาทางวินัยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ใน จังหวัดนครศรีธรรมราช ในทัศนะของนักเรียน," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ๒๕๑๔), หน้า ๗๕.

^๒ สมคิด ศิริคณี, "การเปรียบเทียบเจตนาคติของครูและผู้บริหารที่มีต่อกิจกรรมนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในเขตการศึกษา ๑๒," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ๒๕๑๐), หน้า ๔๖ - ๔๗.

^๓ วรรณसार วรกิจ, "พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนในทัศนะของครู นักเรียนและผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดฉะเชิงเทรา," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ๒๕๑๓), หน้าบทคัดย่อ.

ทองคูล หงส์พันธ์ ได้ศึกษาบทบาทของหัวหน้าฝ่ายปกครองและสวัสดิการของสถาบันฝึกหัดครู พบว่า หน้าที่ของฝ่ายปกครองและสวัสดิการของสถาบันวิทยาลัยครูมีอยู่ ๓ ประการคือ

๑. การปกครองนักเรียน
๒. สวัสดิการนักศึกษา
๓. การบริหารงานในฐานะหัวหน้าฝ่าย

เกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานของฝ่ายปกครองและสวัสดิการพบว่าปัญหาที่สำคัญคือ ปัญหาความประพฤติของนักศึกษาและระบบการทำงานของฝ่ายปกครองและสวัสดิการ^๑

โรเบิร์ต ซี.ไรท์ (Robert C. Rice) แห่งมหาวิทยาลัยไอโอวา ได้ทำการวิจัยการเปรียบเทียบความเข้าใจต่อระเบียบวินัยของโรงเรียนระหว่างนักเรียนผู้ปกครอง ครูและผู้บริหารโรงเรียน พบว่า สิ่งที่เป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดเกี่ยวกับเรื่องวินัยคือ การขาดความสนใจของนักเรียนในเรื่องวินัย ความเกียจคร้าน และการติดยาเสพติด เช่น การสูบบุหรี่และพวกแอลกอฮอล์^๒

เดนนิส มาติน ลิตเทรล (Dennis Martin, Littrell) แห่งมหาวิทยาลัยมิสซูรี โคลัมเบีย ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการควบคุมพฤติกรรมและวินัยของนักเรียนพบว่า

๑. ห้องเรียนที่ครูใช้วิธีการควบคุมนักเรียนอย่างเคร่งครัดจะไม่มีผลอย่างแท้จริงต่อการมีวินัยของนักเรียนและนักเรียนจะมองว่าครูเป็นผู้ที่คอยควบคุมนักเรียนมากกว่า

^๑ทองคูล หงส์พันธ์, "บทบาทหัวหน้าฝ่ายปกครองและสวัสดิการของสถาบันฝึกหัดครู," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๒), หน้า ๑๗๑ - ๑๗๒.

^๒Robert C. Rice, "A Comparison of Perception of school Discipline Between Student, Parents, Teacher and School Administrators" Dissertation Abstracts International Vol. ๑8, No 7 January (1978) pp. 3862-A - 3863-A.

๒. นักเรียนจะชอบครู ที่ให้การช่วยเหลือนักเรียนมากกว่าครูที่ควบคุมนักเรียนให้อยู่ในวินัยอย่างเคร่งครัด

๓. ในการรักษาวินัยของนักเรียนจะไม่มี ความแตกต่างกันระหว่างครูที่ช่วยเหลือ นักเรียน และครูที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน

๔. ในเรื่องการดูแลความประพฤติของนักเรียนปรากฏว่า ครูที่ละเอียด กับครูที่มีความเคร่งครัดอย่างมากจะไม่มีผลต่อการรักษาวินัยของนักเรียน^๑

แมรี อาลีซาเบธ มาร์เปิล (Marie Elejabeth, Marple) ได้ทำการศึกษาริธีการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อ เป็นแนวทางในการขจัดปัญหาทางวินัยของนักเรียนในทัศนะของครู ผลการวิจัยพบว่า

๑. วิธีการที่มีประสิทธิภาพซึ่งประกอบด้วย ครู ผู้ปกครอง นักเรียนและผู้บริหารโรงเรียน

๒. การขจัดปัญหาทางวินัยของนักเรียนด้วยการลงโทษทางกายมีประสิทธิภาพน้อยกว่าการแก้ปัญหาร่วมกัน

๓. การขจัดปัญหาทางวินัยด้วยการพูดคุยกับนักเรียนเป็นส่วนตัว เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพน้อยที่สุด

๔. เมื่อใช้วิธีการร่วมกันแก้ปัญหาแล้วต้องมีการติดตามผลอย่างใกล้ชิดและต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียนด้วย^๒

^๑Dennis Martin Littrel, "Teachers' Pupil Control Ideology Pupil Control Behavior and Student Discipline" Dersertation Abstracts International Vol. 41 No. II May (1981), p. 4563 - A.

^๒Marie Elezabeth, Marple, "Effective and Ineffective Procedures Used in Elementary Pupil Discipline" Dissertation Abstracts 29 : November (1968), p. 2124 - A.